

Inhoud scholingsmap

Cursusinformatie	p.	2
Deelnemers	p.	3
Programma	p.	4
Wat is ethiek	p.	7
Oefening: herkennen van morele vragen	p.	11
Stappenplan Moreel Beraad	p.	13
Stappenplan Moreel Beraad met ruimte voor aantekeningen ...	p.	14
Waarden	p.	15
Ethiekbeleid in zorginstellingen	p.	16
Aanwijzingen bij het opstellen van een casus	p.	22
Aanwijzingen voor het reflectieverslag	p.	22

Cursusinformatie

Cursus: Leiden van moreel beraad (open inschrijving)

Docent: drs. T.M. (Trijntje) Scheeres- Feitsma, stafmedewerker Reliëf

Data: Woensdag 14 september 2016 9.30-17.00
Donderdag 29 september 2016 9.30-17.00
Donderdag 24 november 2016 9.30-17.00

Locatie: Hofclub
Zaagmolenlaan 4
Woerden.

Cursusdoelen:

De cursist kan zelfstandig een moreel beraad leiden volgens de gespreksmethode van Reliëf.

De cursist

- heeft kennis van basisbegrippen uit de ethiek
- kan een morele vraag herkennen en benoemen
- kan de doelen van moreel beraad benoemen en relateren aan de praktijksituatie
- beheerst de verschillende stappen van de gebruikte gespreksmethode
- heeft kennis en vaardigheden om het gesprek in goede banen te leiden

Literatuur:

- I. van Nistelrooij (2008): *Basisboek zorgethiek: over menslievende zorg, moreel beraad en de motivatie van verpleegkundigen*, Heeswijk: Uitgeverij Abdij van Berne.
- Platform moreel beraad (2010): *Handreiking implementatie en borging moreel beraad*.
- M. Stegenga (2014): *Dilemma's in kaart*, Utrecht: Perspectief Uitgevers.

Tussentijdse opdrachten:

Voor 29 september:

- Lees de cursusliteratuur
- Bereid een casus voor ter bespreking tijdens de cursusdag

Voor 24 november:

- Leid minstens één keer zelfstandig een moreel beraad in de eigen werksituatie
- Schrijf hierover een reflectie (zie opdracht)
- Lees de overige cursusliteratuur
- Bereid een casus voor ter bespreking tijdens de cursusdag

Certificering

Een certificaat wordt afgegeven indien de cursist

- Minstens 80% van de cursus heeft bijgewoond
- Zelfstandig minstens 1 moreel beraad heeft gevoerd
- Een reflectieverslag over het zelfstandig gevoerd moreel beraad heeft geschreven conform de eisen die hieraan worden gesteld.

Accreditatie

Deze scholing is geaccrediteerd door SKGV voor 2 punten en door V&VN en GAIA voor ... punten

Deelnemers:

Trainer: drs. TM. Scheeres-Feitsma

e-mail: tscheeres@relief.nl

Programma dag 1

Woensdag 14 september 2016, 9.30-16.30

09.00 – 9.30 Inloop tot 9.30

09.30- 11.15 Welkom en kennismaking

Inventarisatie van de leerdoelen en vragen van de deelnemers
Korte introductie van moreel beraad
Introductie en opbouw van het programma, opdrachten.

Ethiek, waarden en normen

Opfrissen van basisbegrippen uit de ethiek
Verschillende ethische stromingen
Waarden en normen
Zorgethiek.

11.15-12.15 Ethiek, waarden en normen

12.15 Lunchpauze

13.15-15.00 Oefening: herkennen en formuleren van morele vragen

Moreel Beraad, inleiding

Wat is moreel beraad en wat is het niet
Doelen, inhoud, verschillende gespreksmodellen
Uitleg stappenplan Reliëf aan de hand van een casus.

15.00-17.00 Moreel beraad

We voeren een moreel beraad onder leiding van de trainer, aan de hand van een casus uit de werksituatie van één van de deelnemers.

Leerdoelen en competenties

Welke competenties zijn er nodig voor het leiden van een moreel beraad?
Vragen en leerdoelen van de deelnemers

Terugblik en vooruitblik

We bespreken de voorbereidingsopdrachten en evalueren de cursusdag.

17.00 Afsluiting

TOTAAL AANTAL UREN MINUS PAUZE DAG 1: 6,5

Opdrachten voor 29 september:

- Lees de cursusliteratuur, in elk geval hoofdstuk 3, 10 en 11 uit Basisboek zorgethiek
- Bereid een casus voor ter bespreking, zie de criteria voor het opstellen van een casus.

Programma dag 2

29 september 2016, 9.30-16.30

09.00 Inloop tot 9.30

09.30-10.45 Opening

Bespreking van het programma
Vragen n.a.v. vorige keer en literatuur.

Hernemen Stappenplan

Oefening: herkennen morele vraag

Aan de hand van eigen casuïstiek.

10.45 – 12.30 Moreel beraad

We houden een moreel beraad, geleid door de deelnemers. Om de beurt komen de deelnemers aan bod om (onderdelen van) het moreel beraad te leiden.

12.30 Lunch

13.30 – 15.30 Oefening: benoemen van waarden

Aan de hand van casuïstiek van de deelnemers/ oefencasus.

Moreel beraad

We voeren nogmaals een moreel beraad, waarin de deelnemers om de beurt onderdelen leiden.

15.30 – 17.00 Oefening fase 3: afweging

Aan de hand van casuïstiek van de deelnemers/ oefencasus.

Aandachtspunten voor het organiseren van een moreel beraad

Terugblik en vooruitblik

We bespreken de opdrachten (moreel beraad leiden in werksituatie, reflectieverslag, casus voorbereiden).

17.00 Afsluiting

TOTAAL AANTAL UREN MINUS PAUZES DAG 2: 6,5

Opdrachten voor 21 april:

- Leid minstens één, maar het liefst twee keer een moreel beraad in je eigen werksituatie
- Lees voorafgaand daaraan de handleiding in Dilemma's in kaart
- Schrijf n.a.v. elk moreel beraad een reflectie (zie criteria) en stuur deze uiterlijk een week voor de laatste cursusdag naar Trijntje Scheeres, tscheeres@relief.nl
- Lees de Handreiking implementatie en borging moreel beraad.
- Bereid weer een casus voor ter bespreking tijdens de laatste cursusdag.

Programma dag 3

24 november 2016, 9.30-16.30

09.00 Inloop tot 9.30

09.30- 11.00 Opening

Bespreking van het programma

Inventarisatie van vragen en ervaringen van de deelnemers

Verder werken aan competenties en persoonlijke leerdoelen / vragen

Aan de hand van de huiswerkopdracht, de ervaringen die door de deelnemers zijn opgedaan en de persoonlijke leerdoelen en vragen gaan we aan de slag met oefeningen en opdrachten. We voeren vandaag minstens een keer een volledig moreel beraad.

11.00 – 12.30 Verder werken aan competenties en persoonlijke leerdoelen / vragen

12.30 Lunch

13.30-15.00 Implementatie moreel beraad / integraal ethiekbeleid

Aandachtspunten m.b.t. de implementatie van moreel beraad.

Moreel beraad als onderdeel van integraal ethiekbeleid van de zorginstelling.

15.00 – 17.00 Verder werken aan competenties en persoonlijke leerdoelen / vragen

Evaluatie

17.00 Afsluiting

TOTAAL AANTAL UREN MINUS PAUZES DAG 3: 6,5

TOTAAL AANTAL UREN DRIE DAGEN 3 X 6,5 = 19,5 UUR

AANTAL UREN OPDRACHTEN THUIS MINIMAAL 9 UUR

TOTALE BELASTING VAN DEZE SCHOLING 28,5 UUR.

Stappenplan moreel beraad

<p>1. Dilemma</p>	<p>Wat is op het eerste gezicht het probleem?</p> <p>Wat zijn op het eerste gezicht de handelingsalternatieven?</p> <p>Evt. emoties nu op de voorgrond?</p>	<p><i>Deze fase is kort. De probleemformulering bevat een vraag.</i></p>
<p>2. Analyse</p>	<p>a. Wat zijn de meest relevante feiten: bv. medisch, verpleegkundig, sociaal, levensbeschouwelijk, organisatorisch en juridisch.</p> <p>b. Wie zijn de moreel betrokkenen, de zorgverantwoordelijken en degene(n) om wie het draait?</p> <p>c. Welke waarden zijn aan de orde?</p> <p>d. Wat is het morele probleem bij nader inzien?</p>	<p><i>Deze fase wordt kort gehouden. Eventueel ontbrekende informatie kan ook later worden verstrekt.</i></p> <p><i>Nagaan wiens stem gehoord moet worden en wiens stem ertoe doet.</i></p> <p><i>Hierbij wordt gevraagd naar de waarden en opvattingen van de gespreksdeelnemers, van de betrokken patiënt, bewoner, vertegenwoordiger en de instelling.</i></p> <p><i>Dit is een herformulering. Soms blijkt het geen moreel probleem te zijn.</i></p>
<p>3. Afweging</p>	<p>Waardering van de mogelijke handelingsalternatieven. Welke waarde weegt in deze situatie het zwaarst? Welk handelingsalternatief krijgt de voorkeur?</p> <p>Besluit op basis van argumenten.</p>	<p><i>Een vergelijking tussen de alternatieven. Ook een voorbereiding op het later rechtvaardigen van het besluit.</i></p>
<p>4. Implementatie</p>	<p>Wie voert wat uit? Afspraak over eventuele evaluatiemomenten.</p>	<p><i>Dit is de praktische uitwerking van het besluit. De gespreksleider probeert te voorkomen dat men terugvalt in eerdere fasen.</i></p>

Aanwijzingen voor het reflectieverslag

Elke deelnemer aan de training oefent minstens één, maar bij voorkeur twee keer met het leiden van een moreel beraad in de eigen werksituatie.

Schrijf naar aanleiding van elk moreel beraad dat je hebt geleid een reflectieverslag (max. 2 A4).

Bespreek in het reflectieverslag het volgende:

- Wat waren je leerdoelen bij aanvang van het moreel beraad?
- Wat ging goed aan het leiden van moreel beraad?
- Wat zou je graag anders willen doen, of nog willen oefenen?
- Wat viel je op in het moreel beraad?
- Wat is voor jou de belangrijkste leerwinst uit het moreel beraad?
- In hoeverre draagt dit bij aan je leerdoelen? Heb je naar aanleiding van je ervaring andere leerdoelen of heb je je leerdoelen bijgesteld?
- Waaraan zou je graag aandacht besteden in de cursus (met name van belang voor de laatste cursusdag).

Mail dit verslag uiterlijk een week voor de laatste cursusdag naar Trijntje Scheeres tscheeres@relief.nl

NB: deze scholing is een open inschrijving van Relief zelf. Deze wordt 2 x gehouden in het najaar. Daarnaast worden identieke trainingen gegeven op diverse locaties zoals aangegeven in de aanmelding.

Het aantal uren aan 'huiswerk' bedraagt 9 uur.

Het aantal uren aanwezigheid zonder pauzes 19,5 UUR

TOTAAL VAN DEZE OPLEIDING 28,5 UUR